Sortland kommune
TEKNISK OG SAMFUNNSUTVIKLING

Dato:	24.07.2024	Deres dato:
Saksbehandler:	Brynjulv Øverby	
Direkte telefon:	957 30 976	Deres ref.:
ArkivsakID:	24/4467	
JpostID:	24/25909	

Norges Vassdrags- Og Energidirektorat (nve)
Postboks 5091 Majorstua
0301 Oslo

SORTLAND KOMMUNE - LILANDSVANNET - REDEGJØRELSE

Deres brev datert 22.07.2024. Deres ref 202412499-2. Att: Anne Folstad Hagen.

Nedenfor redegjøres for de spørsmål som er stilt fra NVE sin side.

Spørsmål 1 og 2:
Hvilke fysiske tiltak er utført?
Tidspunkt for når tiltakene ble utført?

Storvatnet:
Siden vannressursloven ble gjort gjeldende 1. januar 2001 er følgende tiltak utført i kommunal regi:

- I juni 2017 ble det gjennomført gravearbeid i forbindelse med reparasjon av eksisterende inntaksledning. Arbeidet ble gjort på bakgrunn av problemer med luft i inntaksledningen som trolig stammet fra kavitasjon eller lekkasje; vi hadde utfordringer med å hente ut tilstrekkelig vann. Her ble det gravd inn i eksisterende dam uten på forhånd å ha innhentet godkjenning fra NVE. Saken endte med at dammen ble tappet ned til kote 131 i 2019. Deretter ble overløpet i mars 2020 senket fra kote 133,2 til 131,5 som er fast fjell. Etter dette var dammen i praksis borte. Kommunen betalte den gang døgnmulkt fram til vannstanden var senket slik at dammen ikke lenger utgjorde noen fare, og kommunen betalte et overtredelsesgebyr utstedt av NVE. Naturinngrepene tør betegnes som marginale; kun synlige i deler av selve dammen.
- I perioden februar 2022 til oktober 2023 er inntaksledningen fra Storvatnet til kum foran renseanlegget byttet fra dimensjon Ø315 PE/PVC til Ø400PE. Området er ferdig arrondert og tilbakeført. *Se vedlegg: Storvatnet.*
- Naturinngrepene er beskjedne; det er synlig trasé mellom vannet og behandlingsanlegget. Her er ny ledning lagt i grøft ved siden av den gamle inntaksledningen. Strekningen er ca 220 meter.

Dette er gjort siden 1.januar 2001 av andre aktører:

- Sortland alpinklubb bygde i løpet av 2007-2008 snøproduksjonsanlegg til Ånstadblåheia alpinsenter. Anlegget består av vannledning, snøkanoner og pumper. Vannet til dette blir hentet fra Storvatnet. Sortland kommune har godkjent et vannuttak til dette anlegget på 41,7 l/s, men maksimalt 12000 m³/år. *Se vedlegg: Situasjonsplan Sortland alpinklubb*

Lilandsvatnet:
Det som er gjort siden 1. januar 2001 da vannressursloven ble gjeldene er følgende:

- I perioden 2004-2005 ble en del av den eksisterende inntaksledningen byttet ut ned mot vannbehandlingsanlegget fra 51 mm PE til 110 mm PE. Arbeidet ble gjort for å få lik dimensjon på hele vannledningen. I 2005 ble det nye vannbehandlingsanlegget på Maurnes ferdigstilt. Omfanget av naturinngrep er ikke kjent.

Det siste prosjektet ble startet i mai 2023, byggeplanen ligger som vedlegg.

- Det er lagt ny inntaksledning ned til vannverket. Denne er boret gjennom fjell for å få selvfall ned til det kommunale vannbehandlingsanlegget; tidligere løsning har vært pumping «over kanten» med de driftsutfordringer det har kunnet føre med seg.
- Videre fra kommunens renseanlegg er det lagt en råvannsledning til Holmøy sitt lakseslakteri der Holmøy Maritime AS har bygget eget vannbehandlingsanlegg. Det er også lagt en beredskapsledning fra Holmøy Maritime AS sitt vannbehandlingsanlegg til sentralkummen på Maurnes vannverk VK 10. *Se vedlegg: Oversiktskart Lilandsvannet.* Det er gjennom denne ledningen lakseslakteriet får vann i dag. *Se vedlegg: Oversiktskart Lilandsvannet*
- Naturinngrep er synlig; det er hugget trær for at maskinelt utstyr skal kunne ta seg fram, og det er bygget anleggsvei. Likedan er nedre innslagspunkt for den borede ledningen et synlig sår i terrenget. Anleggsveien er i ettertid fjernet så langt det er mulig.

Spørsmål 3 og 4:
Hvor stort er opprinnelig og nytt vannuttak i respektive vann?
Har vannuttakene ført til regulering av vannene ut over normal vannstandsvariasjon?

Storvatnet:
Storvatnet har siden januar 2024 levert drikkevann som normalt til abonnentene i Sortland samt til Maurnes vannverk og Holmøy lakseslakteri. Dette vil gi et ekstra uttak fra Storvannet på ca. 1,64 l/s (51 581m³) for lakseslakteriet og ca. 1,63 l/s abonnentene på Maurnes (57 718 m³).
Hvor mye vann som er brukt til snøproduksjon i alpinanlegget har ikke kommunen oversikt over da det ikke er montert vannmåler på snøproduksjonsanlegget. Det er ingen grunn å anta at de har brukt mer vann enn tillatt.

	StorvatnetVB.FT02 Vannmengde Forbruk			
...	...			
DATO	SNITT, l/s	MIN, l/s	MAKS, l/s	SUM, m³
	...	...	...	...
2017	33,24	0,00	123,42	1038147,99
2018	39,67	-0,00	87,46	1212217,65
2019	37,67	0,00	125,20	1172198,86
2020	38,92	-0,00	122,47	1230254,09
2021	41,19	22,28	101,91	1297958,19
2022	39,52	0,00	79,92	1246191,30
2023	38,22	19,35	123,30	1205226,20
2024	41,04	20,50	93,35	780824,10
TOTALT	38,68	-0,00	125,20	9183018,38

Figur 1 Drikkevann levert fra Storvatnet

Lilandsvatnet:
I januar 2024 ble Maurnes vannverk stengt ned og det er levert vann fra Storvatnet til abonnentene til Maurnes vannverk. Dette på bakgrunn av rørarbeid på renseanlegget i forbindelse med den nye inntaksledningen.

	MNVB.FT02 Produsert vannmengde			
...	...			
DATO	SNITT, l/s	MIN, l/s	MAKS, l/s	SUM, m³
	...	...	...	...
2017	2,34	-0,00	6,95	73659,96
2018	2,31	-0,00	5,36	72771,12
2019	2,01	-0,00	4,47	62530,18
2020	1,66	-0,00	4,76	52522,50
2021	1,58	-0,00	5,27	49813,61
2022	1,53	0,00	4,37	48287,54
2023	1,41	-0,00	70,83	44448,72
2024	0,18	-0,00	4,56	3419,07
TOTALT	1,63	-0,00	70,83	407452,71

Figur 2 Drikkevann levert fra Lilandsvatnet

Visuelle undersøkelser viser at vannstandvariasjon i Lilandsvatnet og Storvatnet ikke er endret utover det som er normalt etter at demningen ble revet.

Regulering: Uttak av vann har i alle år ført til (i det minste for Storvatnet; for Lilandsvatnet er det lite visuell erfaring på dette området) at vannstanden i perioder har vært noe senket slik at vann ikke har rent i overløp. Dog bemerkes at det gjennom det meste av året – hvert år – har vært fullt i vannene – altså med vann i overløpet. Kommunen har ikke målinger på disse forholdene.

Spørsmål 5:
Hvordan har tiltakene vært behandlet av kommunen?

- Gravearbeidene i demningen ved Storvatnet ble ikke behandlet politisk før utførelse; det var ansett som et administrativt anliggende å utføre reparasjon av vannledningsnettet.
- Utskifting av vannledning; fra inntak til behandlingsanlegg, har dette også vært ansett som et faglig og løpende administrativt ansvar. Det har vært orientert om dette arbeidet til den politiske ledelse.
- Orienteringssak i formannskapsmøte den 03.12.2020 (søknad om konsesjonsplikts vurdering ble sagt skulle sendes inn)
- I 2021 ble det ifm budsjettendring/-justering vedtatt å avsette penger på Lilandsvatnet.
- Vedtatt hovedplan for vannforsyning beskriver at det skal bygges ny dam ved Storvatnet. Kommunestyret vedtok i k-sak 003/21 at ny dam ved Storvatnet ikke skulle bygges på det tidspunkt, men at behovet for dam skulle særskilt vurderes i tilknytning til rullering av hovedplanen. Kommunestyret har her gjort et bevisst og begrunnet avvik fra egen, vedtatt plan. NVE har bekreftet i sitt brev av 04.01.2018 at det ikke finnes noe krav om at det må bygges ny dam.

  I samme sak pekes det på økt vannbehov til Holmenområdet, og da kommer Lilandsvatnet inn i bildet. Her omtales behov for et volum som er vesentlig høyere enn det som er omtalt ovenfor i dette dokument, som et gjennomsnitt. Det fremstår i dag som et misforhold.

- Hovedplan for vannforsyning omtaler ikke den utbyggingen som er skjedd i tilknytning til Lilandsvatnet. Kommunestyret har, på samme måte som for dammen på Storvatnet, gjort et avvik fra vedtatt hovedplan vannforsyning ved å ta inn ny inntaksledning mellom Lilandsvatnet og Maurnes vannverk. Dette er gjort gjennom vedtak av utbyggingsavtale i k-sak 055/22 den 16.06.2022. *Saksfremlegget er vedlagt*, og oppsummerer sakshistorikken.
- Kommunestyret har ved ulike anledninger blitt kjent med utviklingen av prosjektet, herunder at det har vært behov for å øke den økonomiske bevilgningen.

  Det er i denne sammenheng grunn til å erkjenne et relativt stort avvik mellom opprinnelig kalkyle/kostnadsestimat på prosjektet, og den ramme som så langt er bevilget prosjektet. Administrasjonen har riktignok basert de initielle kalkyler på ekstern vurdering, men i ettertidens lys er det ingen tvil om at disse kalkylene burde vært mer presise.

- Av utbyggingsavtalen framkommer at kommunen skal søke om konsesjon dersom partenes behov i fremtid skulle tilsi at det er påkrevd. På det tidspunkt avtalen ble inngått er det mao tydelig for kommunen at det ikke var behov for konsesjon for det tiltak som skal gjennomføres.

  I ettertid ser vi at spørsmålet skulle vært bedre saksbehandlet, og etter alle solemerker med det resultat at konsesjon skulle vært søkt.
  Det er sterkt å beklage at så ikke skjedde.

- Kommunen har, på delegert myndighet, mottatt og søkt å behandle byggesøknad slik den er fremsendt i tråd med utbyggingsavtalen fra ansvarlig søker.

Snøproduksjonsanlegget er godkjent av kommunen.

Dersom det er behov for ytterligere detaljer i kommunens saksbehandling og tidslinje i saksbehandlingen, vil vi bidra til å fremskaffe dette så raskt som mulig, og eventuelt ettersende dette med bakgrunn i NVEs behov/ønske.

Spørsmål 6:
Hva er formålet med vannuttakene?

Formålet med vannuttaket i Storvatnet er drikkevann til abonnenter som krever drikkevannskvalitet slik det har vært i all tid.

Formålet med vann fra Lilandsvatnet har frem til i utbyggingsavtalen ble inngått vært det samme som fra Storvatnet: Levering av drikkevann.

Utbyggingsavtalen avklarer også at det skal hentes ut råvann til Holmøy Maritime AS. I tillegg øker utbyggingsavtalen med Holmøy Maritime AS beredskapssikkerheten for alle abonnentene som er tilknyttet Sortland vannverk.

Skriftlige henvendelser i saken bes merket med saksnr. 24/4467.

Med hilsen

Brynjulv Øverby
kommunalsjef
Dokumentet er elektronisk signert.

Vedlegg:
Oversiktskart Lilandsvatnet
Situasjonsplan Sortland alpinklubb
Storvannet
k-sak 055.22 Utbyggingsavtale for vannledning til Holmen lakseslakteri - Sluttbehandling